

Ахматовой підкриваєт невелирнотну слоїноть создання музикальної композицією на слова гениального поетического наполнения.

Л. М. Ельницкая считает, что более устойчива тенденция видеть в «Реквиеме» поэму и ссылается на Е. Эткинда, который, анализируя композицию произведения, пришел к выводу о тщательной продуманности «Реквиема» в целом и деталях. «Реквием» подчинен закону симметрии: нельзя ничего прибавить или отнять, не нарушив пропорциональности частей и их равновесия. По мнению исследователя, более всего «Реквием» приближается к «Двенадцати» А.А. Блока. Ахматова, как и ее старший современник, также следует принципу монтажа отдельных лирических стихотворений в лирической поэме.

Таким образом, жанровые особенности «Реквиема» во многом определяются доминирующей в поэме фольклорной стихией – «вечными образами» фольклора. Кстати, тесную связь поэмы с фольклором подтверждает и та особая форма, в которой существовал этот художественный текст долгие годы: хранение произведений исключительно в памяти является исконной особенностью фольклора. Выявляя зависимость жанровой природы произведения от «фольклорных» установок автора, следует все же учитывать, что реконструкция фольклорного образца (в данном случае – причети) может идти у Ахматовой и нетрадиционными путями, не исключая и самые неожиданные. С этой точки зрения интересно проследить, как именно преломляются в «Реквиеме» особенности и другого жанра фольклора – колыбельной.

Список использованных источников:

1. Ерохина И. Гений и злодейство: пушкинский подтекст в ахматовском «Реквиеме» // Вопросы литературы. Журнал критики и литературоведения. Июль-август, 2006. – С. 198-219.
2. Лейдерман Н. Время и величие скорби: «Реквием» в контексте творческого пути А. Ахматовой // Урал. Ежемесячный литературно-художественный журнал. Декабрь. 1994. – № 12. – С. 217-219.
3. Лихачев Д. С. Поэтика древнерусской литературы. Изд. 2-е. Л., 1971. – 145 с.

Іванова Д.Ю.

магістр,

Харківська державна академія культури

КУЛЬТУРНО-ФІЛОСОФСЬКЕ ПІЗНАННЯ СХІДНОГО СВИТОГЛЯДУ ЯК ШЛЯХ МОДИФІКАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

XXI століття – століття гуманізації. «Гонка озброєнь» поступається «гонці» за культурні досягнення. Глобалізація в сфері культури відображає суттєво новий підхід до світової інтеграції. Оскільки, саме в культурних надбаннях виражається світогляд нації, пізнання в цієї області більш за інше зближує народи, та впливає на розвинення толерантності. Окрім вивчення особливостей світосприйняття різних етнічних груп, залучення світових спеціалістів до

своєрідного діалогу, слід вказати на позитивний вплив запровадження культурного досвіду інших країн до національних культурних процесів. Особливе значення має конструктивний обмін у сфері мистецтва, в якому відображається історична ціль досягнення рівноправності, перемоги людського духу та миру.

Знаходження спільних рис між культурами різних країн здатне зближувати та об'єднувати їх нації, а обмін різноманітністю безсумнівно сприяє прогресу та вдосконаленню власного творчого потенціалу. Довгий час Українська культура формувалася в межах впливу держав, оточуючих кордони. До того ж слід зазначити характерний для великої кількості держав європоцентризм. Новою віхою в розвитку може стати залучення східних мистецьких методик. Міфологічно-релігійна складова світогляду країн Сходу суттєво відрізняється від нашого та європейського світосприйняття. Особливою відмінністю є «ідеал» закладений в основу мистецтва. На сході йому тотожна природа, як квінтесенція гармонії Всесвіту. На відміну від цього, в західній творчості у центрі зазвичай стає людина. Якщо природа і фігурує, то скоріш як засіб вдосконалення власного внутрішнього світу через гармонізацію зв'язку, як у філософських поглядах Г. Сковороди. Схід не втручається до природи, вона завершена в своїй досконалості. І єдиний шлях взаємодії – це спостереження. Людина ніколи не виступає центром, вона лише пасивно сприймає «знання Всесвіту» через споглядання за красою. Діалог цих настільки різних культур може надати нового підтексту до творчого виразу українських митців.

Однією з яскравіших культур сходу є японська. Вона є частиною великої кількості азійських культур, тому під час її розгляду слід звернути увагу на деякі особливості. В першу чергу необхідно зазначити те, що традиційна японська культура склалася під впливом буддизму, до того ж вона увібрала в себе досягнення великих культур Азії.

Збережений протягом століть суверенітет зробив Японію скарбницею самобутнього мислення і культури. Це вплинуло на формування яскраво вираженої традиційності, що так характерна для японців. Це означає, що нормативні функції народних повір'їв, прекрасно суміщених з положеннями основних східних релігій (конфуціанство, буддизм та ін.), ще довго відіграватимуть свою роль у житті японської нації.

Почуття прекрасного для японців у гармонії та простоті. Скромність, витонченість та лаконізм відображається як у вбранні так і в архітектурі. Японська культура спрямована на втечу від тлінного світу, та навколишньої суєти, на знаходження духовності і спокою в природній красі, в спогляданні за сакурою, снігом чи місяцем.

Не зважаючи на запозичення Японією надбань інших культур, національність і своєрідність не зникли на протязі століть. Значний вплив на культуру Японії зробили індійська та китайська цивілізації. Свого часу серед японців знайшли місце (з певними змінами) традиції індуїзму, конфуціанства, даосизму, буддизму, трансформуючись у зовсім нові течії. Як приклад – сугубо японське явище – дзен-буддизм, який в значній мірі відрізняється від індійського чи китайського напрямку. Традиційно японській світогляд формувався також під впливом синтоїзму. Синто (шлях богів) являє собою вид

первісної міфології, в якій йде мова про надприродний світ богів та духів (камі). Синтоїзм єднає в собі такі форми сприйняття світу як тотемізм, анімізм, магію, культ мертвих, тощо.

Вплив поєднаних релігійних течій простежуються у змісті та сутності мистецтва для митців. Істина краса, ідеал, якого прагне мистецтво – це природа. Саме в ній є всі відповіді на всі запитання до Всесвіту. З дзенівської концепції непостійності всього існуючого, ефімерності й примарності життя виходить, що все короткочасне тісно пов'язане з розумінням прекрасного.

Однією з форм втілення різноманітності японського світогляду є театральне мистецтво ногаку. Воно стоїть поряд із витонченим мистецтвом укійо е, та відоме на весь світ, як тендітна японська лірика. Театр Но – це один з найдавніших видів японського театального мистецтва. З 14 століття і по сьогоднішній день він існує в незмінному вигляді. Не дивлячись на архаїчну структуру, театр Но залишається популярним і сьогодні. Це театр – фантазія, дія в якому розгортається ніби в підсвідомості. В його основі лежать анімістські елементи японської культури, розкривається сенс буття для людини. Процес розвитку та становлення мистецтва ногаку нерозривно пов'язаний з історико-культурними подіями Японії. У семіотиці театру простежується зв'язок з самурайським станом, серед якого він був популярний до революції Мейдзі (сер. 19. століття). Крім відображення ментальності японців, ногаку також є втіленням синкретичності, що відповідає представленням Сходу про гармонію. Всі засоби театального вираження, такі як музика, хореографія, декламація в театрі Но утворюють єдине ціле, в результаті чого, саме дійство можна порівняти з медитацією.

Зовсім недавно Україна вступила в світове співтовариство як незалежна держава. І тільки з цього моменту можна говорити про повноцінний культурний діалог з іншими країнами. Безсумнівно, за багатовікове існування Україна, як нація, створила безліч самобутніх театральних традицій. Однак, в повній мірі освоювати тенденції світової спільноти наша країна почала лише з кінця 20 століття. І, якщо західноєвропейське мистецтво вже знайшло свій відгук у театальному житті України, то тонкощі східної культури і зараз складно інтерпретуються нашим народом. Вже більше ста років багато зарубіжних театральних діячів впроваджують в свої системи ключові параметри східного мистецтва, в країнах Європи і Америки навіть є аналогові японські театри, побудовані з урахуванням необхідного канону. Японія також не залишається осторонь від модернізації: на мову Но перекладені деякі п'єси Шекспіра. Подібний полілог культур характерний для сучасної епохи, і, без сумніву, Україні необхідно вивчення і втілення театральних традицій інших культур, щоб наше мистецтво залишалось актуальним на міжнародному рівні.

Отже, у зв'язку з розширенням міжнаціональних відносин тенденція сучасної світової культури відображається в процесі глобалізації. Щоб ефективно співіснувати на міжнародній арені, національним культурам необхідно еволюціонувати. Цього можна досягнути через своєрідне доповнення власних цінностей чужими. Процес прирощення запозичених елементів культури, як і сам Схід, «діло тонке». Він потрібен відображатися у взаємодії, і, ні в якому випадку не шляхом заперечення вже існуючих власних культурних традицій. При

правильній модифікації власного досвіду з надбанням інших країн, можливо зайняти абсолютно нову нішу на світовій мистецькій ниві, що свого часу зробить українську державу конкурентоздатною в культурній сфері на міжнародній арені. Це шлях, яким треба йти, і ціль яку треба досягнути, покладаючи її виконання на сучасних молодих митців та науковців нашої країни.

Магаліс О.В.

аспірант,

Київський національний університет культури і мистецтв

ДИРИГЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ С.Є. ПАВЛЮЧЕНКА

Інтеграційні процеси України в загальноєвропейській культурний простір передбачають ґрунтовне переосмислення вітчизняних надбань в площині музичного мистецтва. В зв'язку з цим особливої уваги набувають питання, пов'язані з диригентським мистецтвом зокрема. Важко не погодитись з М. Колесою в тому, що серед зірноманіття існуючих напрямків музичного мистецтва сьогодення лише диригування виділяється з поміж інших своєю невизначеністю та суперечливістю думок. З цього приводу Микола Філаретович писав: « Одні вважають, що диригування – це зовсім не мистецтво і що його, мовляв, немає потреби вчитися, а можна ставши перед хором чи оркестром, обмежитися самим тактуванням чи метрономуванням, тобто показом рукою окремих частин такту виконуваного музичного твору, і на цьому роль диригента закінчується. Інші відстоюють думку, з диригування основане на самій лише інтуїції, що це якась магія, доступна лише одиницям, обдарованим надзвичайними, мало не надприродними особливостями, і тому, мовляв, диригувати не можна навчитися. Немає потреби доводити помилковість цих і до них подібних думок» [1, с. 3]. З огляду на це функція диригента набуває особливого значення зокрема і в площині наукових досліджень.

Чималу роль висвітленню диригентського мистецтва присвячено в наукових працях М. Колесси [1], І. Мусіна [3], К. Пігрова [5] та ін.

Загальновідомо, що функцією диригента є підготовка музичного твору до концертного виконання. Серед головних завдань диригента прийнято вважати створення музичного колектива з притаманним тільки йому особливим стилем звучання та тембральною унікальністю. Зрештою, досягнення цих критеріїв хоровим чи інструментальним колективом (хором, оркестром) є показником професійності та обдарованості диригента.

Торкаючись питання аналізу музичного твору диригент першочергово спрямовує зусилля на усвідомлення художнього змісту, що закладено композитором. Втім дозволяється незначне відхилення в бік власного бачення твору, але в художніх та стильових межах творчої індивідуальності композитора. Зазначимо, що важливою для диригента постає здатність образно уявити музичний твір. З цього починається втілення його індивідуального виконавського задуму.